

AZ ÉLETTÁRS SZEREPE A LELKÉSZI SZOLGÁLATBAN

A lelkész szolgálata igényli az élettárs segítségét, erre a meggyőződésre jutottam 17 évi lelképásztori, 16 évi házaseset és egy évi eszperesi munka tapasztalatai és megfigyelései alapján. Gyülekezetépítő munka elképzelhetetlen az élettárs tevékeny közreműködése nélkül. Ezért olyan találó a lelkész számára az Oszövetség tanítása: „És mondá az Úr Isten: Nem jó az embernek egyedül lenni: szerzek néki segítő társat, hozzá illőt“ (1 Móz 2, 18).

Mikor nősüljön a lelkész?

Olyan kérdés ez, mely sok vitára adott alkalmat. Az utóbbi időkig lelkészeink tekintélyes része csak miután megkapta kinevezését valamelyik egyházközségbe, alapított családot. Véleményem szerint ez a természetes. A házasságkötésnek érzelmi vonatkozásain túl anyagi oldala is van. Azt is mondhatnám, hogy a harmonikus családi élet a legszükségesebb anyagi feltételek előzetes megteremtését kívánja. Igen sok boldognak indult családi élet felbomlását éppen az anyagiak hiánya okozta. A lelkésznek tudnia kell, hogy mit adhat, hol fog élni és hová viszi élettársát, mielőtt házassági ígéretet tenne; ezzel sok csalódást és kiábrándulást előzhetünk meg. Általános tapasztalat és felfogás, melyet én is osztok: jó, ha a lelkész előbb otthont teremt és azután hívja a „segítő társat, hozzá illőt“.

Az Egyházi Főtanács 1973. december 2-án tartott gyűlésében az alábbiakat mondotta ki:

„1. Az Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet I. évfolyamára csak nőtlen unitárius ifjak ajánlhatók, illetve Egyházi Képvisező Tanács csak ilyen jelöltek felvételéhez járulhat hozzá;

2. Unitárius teológiai hallgatók a Teológiai Intézet négy évfolyamának elvégzése és a szakvizsga letétele után köthetnek házasságot.“

Egyházi Főtanács e határozat kimondásakor figyelemmel volt a Szervezeti Szabályzat 42—49. §-ban foglaltakra, valamint az Elnökség indoklására, mely szerint a házas teológiai hallgatók nevelése, és tanulmányos munkájuk mind több kívánnivalót hagy maga után. Én nem találok benne semmit, ami a fiatal lelkészek érdekeivel ellenkezne. Sőt éppen az ők élet- és érdekvédelméről van itt szó; szem előtt tartva az általános érvényű egyházi érdekeket is.

Ajánlatos, hogy a lelkész akkor nősüljön, amikor a családi élet megteremtéséhez a feltételek biztosítva vannak.

Milyen legyen a lelkész élettársa?

A házasságkötést megelőzi az ismerkedés, az udvarlás, mely idő alatt az ifjak keresik az élettársat. Kölcsönösen tájékozódnak arról, hogy egymás iránti vonzalmuk komoly érzés-e vagy csupán futó szerelem? Van-e az életben közös, komoly céljuk? Tudják-e egymás személyét és meggyőződését becsülni, tisztelni? A lelkész a teológiai évek alatt felkészül munkájára, hivatására, megismerkedik azokkal a kérdésekkel, amelyekkel künn a munkamezőn, a gyülekezetben foglalkoznia kell, amelyek reávárnak és amelyek betöltése komoly hivatásérzetet igényel.

A lelkész felesége nem kap ilyen irányú nevelést. Megismertetni vele azokat a kérdéseket, amelyeknek ismeretében lehet csak a lelkész „segítő társa“, az udvarlási időnek a feladata.

Mit kell tudnia egy leendő lelkésznek? Egyházközségeink túlnyomó része falun van. Először is tehát tudnia kell arccal és szívvel a falu felé fordulni. A mai kor egyik komoly velejárója, az urbanizálódás, az emberek gondolkozásmódját gyökeresen megváltoztatta. Míg évekkel ezelőtt a különböző főiskolákon végzetek aránylag keves százaléka ragaszkodott a városhoz, a ma végzetek sok esetben, még alapfoglalkozásukat is feladva, a várost választják. Pedig a falu vállalása nem jelent lealacsonyulást, de jelent komoly köteletségvállalást: megismerni és szolgálni a falu fejlesztésének nagyszerű munkáját. Ez a szolgálat hivatás és alkalom arra, hogy beleéljük magunkat híveink életébe. Emellett a lelkésznek érezzen hivatást élettársa munkájának teljesebbé tételére. Értse meg a lelkész munkájának fontosságát. A munkáról ne lebeszélje, hanem arra rábeszélje. Ismerje és szeresse az unitárius híveket, értékelje és viszonzozza a gyülekezet szeretetét s ragaszkodását. Legyen szívvel-lélekkel unitárius, kinek eleven kapcsolata van az unitárius vallással és egyházzal. Legyen férjének mindenben hozzá illő segítő társa, magasba vivő, jóra vezérlő ereje.

A lelkész élettársa a családban a szívet képviseli. A jó feleség a világ legértékesebb kincse, az igazi, bensőséges családi élet záloga. „Erő és ékesség az ő ruhája; és nevet a következő napnak. Az ő száját bölcsen nyitja meg, és kedves tanítás van a nyelvén. Vigyáz a háza népe dolgára és a restségnek étkét nem eszi“ (Péld 31, 25—27). Boldog tűzhely, amelynek lángját a megértés, a női hűség, áldozatos szeretet, a békesség éltető szelleme, a jó feleség élesztgeti. Boldog családi hajlék, melynek ajtaja mindig nyitva áll azok előtt, akik a szép családi élet tudományát tanulgatni átlépik küszöbét. S a lelkész, aki úgy megy el otthonról, hogy ajkán mosoly, arcán derű, szívében boldog megegedés van, amerre jár, ahol csak megáll, magával viszi azt, és továbbadja sokaknak tanulságul.

A lelkészi lakás otthonossá, barátságossá tétele a mai kor követelményei szerint nagy gondot, körültekintést igénylő feladat, mely a lelkész élettársának hozzáértését és munkáját igényli. Régi közmondás: „Nézz be az udvarra s megtudhatod, milyen annak gazdája. Nézz be a konyhába, és megtudod, milyen annak asszonya.“ A legszerényebb lakás és a legegyszerűbb bútort is kellő gondozással, rendezéssel megnyerheti a belépő tetszését, míg a legmodernebb lakás és bútor is lehet kiábrándító, ha nem tartja rendben azokat gondos asszonyi kéz.

A lelkészi család nem zárkozhatik el a vendégek fogadása elől, mely alkalmakkor a konyhaművészetben való jártasságáról is vizsgázzik a lelkésznek. Nem „lukulluszi lakomák“ előkészítésére gondolok, de jó ízléssel és szívéllyel, a kevésből jót és ízletest elővarázsló hozzáértésre. Igen sokszor komolyan jön számításba ez a lelkészi család jó hírnevének, tekintélyének a megalapozásánál.

Mindezeknek felette áll s értéksorrendben az első s legszentebb női hivatás, az anyaság, az édesanyai munkakör vállalása és betöltése. Le-

gyen a lelkészné jó édesanya, kinek legfőbb gondja a gyermek nevelése ezen keresztül is a példaadás.

Legyen szívügye a kert és a lelkészi lakás előtti virágok gondozása. A kert kevés munkával — persze a munka nehezét a lelkész végzi — minden időszakban hálásan megfizet a fáradságért. Sok gondtól és kellemetlenségtől menti meg a lelkészi családot, ha a kert tavasztól őszig mindig a megfelelő szezonzöldséget frissen adja a család asztalára, ha hagymáért, paradicsomért és egyéb zöltségféléért nem kell a szomszéd-
ba szaladni. A virágoskert pedig kora tavasztól késő őszig legyen egy kis, szemet gyönyörködtető, szívet megnyugtató színes sziget.

Utoljára hagytam az öltözködés kérdését. Nem mintha jelentőségét illetően kisebb lenne az előbbieknél. A lelkészné legyen ebben is példaadó. Legyen gondozott, izléses. Öltözködjék divatosan, de ne kirívóan, ne legyen a divat irányítója. Használja a kozmetikai szereket, de vigyázza ebben is a mértéktartásra. A természetesség és az egyszerűség mindig utat talál az emberek szívéhez.

A lelkészné azonban nem maradhat csupán a házi tűzhely őrizője, a konyha művésze, a kert gondozója. Részt kell vállalnia a lelkész család- és beteglátogatási munkájából is. Természetesen a családlátogatásban — különösen ha állása is van — nem mindig tud részt venni. Viszont az alkalmi családlátogatások, melyeken a lelkész és lelkészné együtt jelennek meg, rendkívülien jó hatásúak. Sőt vannak esetek, amikor a lelkészné látogatása kívánatosabb. Egy-egy kedves családi ünnep (keresztelés, konfirmálás, esküvő stb.) alkalmával hosszú időre marandó élményeket szerezhetünk magunknak és híveinknek. De hosszú időre beírhatjuk látogatásunk nyomait — egy-egy beteg otthonában vagy a kórházban beteglátogatásunk alkalmával — híveink lelkébe. Együtt örvendeni az örvendezőkkel és együtt sírni a sírókkal a megpróbáltatások nehéz óráiban a lelkész és lelkészné igen fontos feladata kell hogy legyen. Gyülekezeteink, híveink várják nemcsak a lelkészt, hanem a lelkész feleségét is. Számtalan alkalommal tapasztaltam, hogy amíg én a férfiakkal dolgaikról-dolgainkról beszéltem, a nők feleségemmel olyan kérdésekről beszéltek és kérték ki tanácsát, amit csak a papnétől kérdeznek és amire csak ő tudott felelni. A lelkészi család és gyülekezet kapcsolata bensőségessé ezek által válhat. Azonban vigyázni kell arra, hogy a lélekből fakadó megnyilatkozások maradjanak a lelkész és élettársa titkai. Ellenkező esetben elveszítjük híveink bizalmát, megbecsülését és szeretetét. A lelkészi szolgálat áldozattal jár. Lehet, hogy időnként egy-egy jó szórakozást ígérő filmről, színházról vagy összejevetelről kell lemondani, hogy a betegágy mellé álljon és enyhületet vigyen a részvéten keresztül, vagy sírók könnyeit letörölni. A lelkészi családra nézve ez a szolgálat az elsődleges, ez a hozzá illő magatartás és cselekedet.

Típegő gyermeklábakon jön felénk a jövő. Adja, kínálja önmagát, vagy nehezen megközelíthetően elzárkózik; változni, alakulni, szépülni és épülni akar. A lelkész élettársa is sokat tehet. Itt feltétlenül elsődleges helyet biztosítok mint „papné-énekvezérnek“. Nemcsak azért, mert ezáltal a lelkész és énekvezér — tehát a belső emberek — közötti sok kellemetlenséget okozó súrlódás kiiktatódik, hanem mert a lelkész

munkáját célkitűzéseit ismerő, azzal egyetértő és azt a megvalósulás felé hivatalból is segítő jó munkatársat kap a lelkész. S ami rendkívüli jelentőséggel bír, a lelkész és lelkészné egy munkamezőn dolgozik.

A lelkészné szerepe, munkája — közvetlenül vagy közvetve — a valláserkölcsi nevelésben nagy jelentőséggel bír. A lelkészi család mindenekelőtt saját gyermekei nevelésén keresztül tehet tanúbizonyságot a valláserkölcsi nevelés iránti szeretetéről. Minden lelkésznek tudnia kell, hogy gyermekei valláserkölcsi nevelésével kapcsolatos magatartása mérvadó. A jó példa ragadós, tartja a közmondás, a rossz még inkább. S ha valahol, a lelkészi munka többi vonatkozásaiban a példaadás kötelező életszabály, úgy itt fokozott mértékben az.

A szószéki szolgálatra való készüléskben is komoly segítséget nyújthat az élettárs. A segítségen túlmenően, a lelkész legőszintébb, legtárgyilagosabb bírálója. Sok lelkész bizonyoságot tehetne arról, hogy milyen sokat köszönhet ilyen vonatkozásban is feleségének. A teológiai évek alatt a szónoklati gyakorlatokon szolgálatainkat tartalmi és formai szempontból egyaránt kiértékelték, megbírálták. Miután tényleges lelkészi szolgálatainkat megkezdtük — sajnos —, komoly, tárgyilagos bírálatot alig kapunk. Holott erre minden lelkésznek igen nagy szüksége volna és javára szolgálna. A lelkész felesége, aki vasárnapról vasárnapra figyeli, hallgatja élettársát, a prédikáció tartalmát és előadásmódját, megóvhatja férjét az ellaposodástól vagy — ami majdnem annyira káros — a modorosságtól.

A lelkészi szolgálatra való készüléskben igen fontos tényező a megfelelő légkör és lelkiállapot megteremtése, biztosítása, ez pedig a lelkészné feladata. Feldúlt lélekkel, túlfeszített idegekkel jó lelkészi szolgálatot aligha végezhet a lelkész. Véleményem szerint a lelkészné ezen a téren adhat a legtöbb segítséget férjének.

A lelkész legfontosabb munkahelye a templom, és a lélekben megújulni akaró hívek előtt nem közömbös a templom belső elrendezése. Az egyszerű, fehérre meszelt templom díszítése és vonzóbbá tétele terítővel, virágokkal, nemcsak a lelkész, de főleg a lelkészné feladata. Gyülekezeteink asszonyai tudnak a szépért lelkesedni, de kell a lelkészné ügyszeretete, szépérzéke, irányító hozzáértése. Nincs szomorúbb látvány, mint az elhagyatott, virág, szőnyeg és terítők nélküli templom, és nincs felemelőbb érzés, mint a jó ízléssel, áldozatkészséggel otthonossá, vonzóvá, áhítatkeltővé tett Isten háza. Az egyik vonz, a másik elriaszt, az egyik dicsér, elismer, a másik elmarasztal. És a lelkésznének a „jobbik részt kell választania“.

A lelkészi munkának nagyon sok összetevője van. Olyan munkamező, amelynek minden parcelláján egyforma odaadással, lelkesedéssel és ügyszeretettel kell dolgozni. Tudni mindig mit és miért teszünk, s közben érezni, hogy híveink figyelő tekintete minden munkánkban rajtunk van. Az élet, a társadalom követelménye más a lelkésszel, a lelkészi családdal szemben. Bár a lelkész is ember, érző, gondolkozó, küzdő ember, akit az élet nagy rezdülései, hullámverései nem kerülnek el, nem hagynak érintetlenül. Lehet, hogy különösen hangzik e kijelentés: nekünk más mértékkel mérnek, mint másoknak, minket nem úgy ítélnek meg, mint másokat. Ez pedig kiváltság. Áll ez a megkülönböztetés

különösen a lelkész családi életére nézve. Ha felkészültsége hiányos, ha nem tud szilárd jellemmé érni, elnézik s talán meg is bocsátják. Ha azonban családi élete nem példaadó, hanem megbotránkoztató, súlyos elbírálás alá esik.

A lelkészi munka nehéz, de gyönyörűsége hivatás. S ha ebben a munkában a lelkész né mindenkor, minden vonatkozásban vállalja a reá váró kötelességek teljesítését, akkor férjének valóban „segítő társa“ lesz.

Így látom én az élettárs szerepét a lelkész szolgálatában, gyülekezet- és Isten országát építő munkájában.

BENEDEK SÁNDOR

A „COLOSVÁRBA“ NYOMTATOTT „HELTAI-BIBLIA“

Emlékezés Heltai Gáspár bibliafordítására halála 400. esztendejében

Amíg Erdély a török és a Habsburg érdekelletétek összecsapásait érezte,

amíg ez a két akkori világhatalom mindent megtett, hogy a maga számára kaparintsa meg ezt a Nyugat küszöbén, de mégis az oszmán birodalom markában és nyugati expanziós törekvéseinek hadi útjában lévő területet,

amíg Szapolyai János, I. János király és fia, János Zsigmond idején egyre súlyosabbak lettek a teológiai viták, mégis az egész világon ezen a területen mondták ki először a vallásszabadság törvényét, 1568-ban a tordai országgyűlésen,

amíg a János Zsigmond halála után Erdély trónjára kerülő katolikus Báthory István titkos követei járták a császári és pápai udvarokat, kilincseltek a jezsuita generálisok ajtaján,

amíg Báthory a katolikus egyház egykori hatalmának visszaállítására azzal tette meg az első lépést, hogy valamennyi erdélyi egyházat magába ölelő interim-egyházat akart létesíteni, amiből már csak egy lépés szükséges, a katolikus egyház végső diadalához Erdélyben,

amíg mindezen politikai, hatalmi tényezők összecsapásaitól és a hitvitázó disputáktól hangos volt e hely, —

Kolozsváron, az ódon főtéri házak közül a legrégebb kolozsvári település felé vezető utca sarkán, egy kis nyomdászműhely boltívei alatt egyre gyűltek azok a nyomtatott ívek, amelyekről Isten béke-üzenete magyarul szólal meg az egymással farkasszemet néző világhatalmasságok, az egymással vitatkozó egyházak felé.

Mintha körülöttük nem tombolt volna politikai és vallási vihar, mintha odakinn a világban és az egyházban minden a legteljesebb béke-ségben élt és alakult volna, négy tudós teológus úgy olvasta, hason-